

Ansvarsfull alkoholserving i krogmiljö: Kostnader, besparingar och hälsovinster

Inom ramen för STAD (STockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem) pågår sedan 1996 ett alkoholförebyggande arbete bland restauranger med serveringstillstånd: *Ansvarsfull alkoholserving*. Detta inkluderar långsiktig samverkan med representanter från kommunen, länsstyrelsen, polisen och restaurangbranschen, utbildning i ansvarsfull alkoholserving (ingen servering till ungdomar under 18 år och till märkbart påverkade gäster) för restaurangpersonal, samt förstärkt tillsyn utifrån alkohollagstiftningen. Forskare har i en tidigare utvärdering visat att dessa insatser ledde till en minskning av antalet polisanmälda våldsbrott med 29 procent, vilket i betydande utsträckning kan antas bero på minskad alkoholkonsumtion och då särskilt berusningsdrickande.

Nyligen genomfördes en hälsoekonomisk analys av Ansvarsfull alkoholserving i Stockholm City under perioden 1995–2000 (Månsdotter, Rydberg, Wallin, Lindholm och Andréasson, *European Journal of Public Health*, 2007). Målet var att beräkna kostnader för de olika insatserna samt besparingar och hälsovinster som uppstår då våldsbrottsligheten i samhället minskar. Kostnaderna beräknades med hjälp av årsredovisningar, mötesprotokoll och deltagarlistor, intervjuer med projektmedarbetare samt material från olika myndigheter och organisationer. För att kunna beräkna besparingar och hälsovinster genomfördes en enkätstudie bland våldsoffer (604 individer) som gjorde en polisanmälan om misshandel, olaga hot/trakasserier eller våld mot tjänsteman under 2003.

Resultaten visar att kostnaden för lokal mobilisering, kursen i ansvarsfull alkoholserving och effektivare tillsyn i Stockholm City under den aktuella perioden uppgick till 7,4 miljoner kronor. Den genomsnittliga kostnaden per våldsbrott beräknades till 177 045 kronor. Eftersom Ansvarsfull alkoholserving förhindrade våld innebar detta besparingar för samhället på 291 miljoner kronor fördelat på rättsväsendet (78 procent), produktivitetsvinster (15 procent), reducerat behov av hälso- och sjukvård (5 procent) samt minskad materiell förstörelse (2 procent). Den genomsnittliga förlusten av hälsorelaterad livskvalitet bland våldsoffer uppgavs vara 0,09 (max 1,0), vilket innebär att insatserna även genererade 236 kvalitetsjusterade levnadsår, så kallade QALYs (Quality Adjusted Life Years).

Det finns svagheter i den hälsoekonomiska studien av STAD:s restauranginsatser; såsom låg svarsfrekvens i enkäten bland våldsoffer, förbisedda konsekvenser för restaurangägare och förövare samt folkhälsoarbetets allmänna svårighet att bevisa effektivitet. Men analysen visar på en kostnadsbesparing på 1:39 och hälsovinster i storleksordningen 3–4 liv med normal hälsa. Även en känslighetsanalys baserad på försiktiga antaganden resulterar i flera gånger högre besparingar än kostnader. Den rimliga slutsatsen är därmed att investeringar i Ansvarsfull alkoholserving leder till betydande ekonomiska besparingar och välfärdsvinster för samhället.

För mer information: Anna Månsdotter, anna.mansdotter@fhi.se
Linda Brännström, linda.brannstrom@fhi.se
Sven Andréasson, sven.andreasson@fhi.se

Statens folkhälsoinstitut

Postadress
831 40 ÖSTERSUND
Besöksadress
Forskarens väg 3

Telefon
vx 08-566 135 00

Telefax
vx 063-19 96 02

E-post
info@fhi.se